

встановлення своєрідних рис утвердження та розвитку грецького койне в одному з регіонів поширення античної культури — Північному Причорномор'ї, як захід, що просто не має права відійти в минуле, а обов'язково має стати традиційним і шанованим у науковому світі, як, наприклад, відомі конгреси в Таранто (Італія) або симпозиуми у Вані (Грузія).

У зв'язку з цим хотілося б відзначити відрадянний факт, що дослідження з проблем античного Чорномор'я у Франції не тільки не припинилися з часом, а навпаки, набирають нових якісних обертів, а м. Бордо та Інститут «Авзоніус» стають новим центром ретельної розробки цієї проблематики. Можна сміливо стверджувати, що м. Бордо перейняв своєрідну естафету в інших наукових центрів, передусім Безансона (П. Левек) та Екса-ан-Прованса (Ж.-П. Морель), які в минулому були лідерами з понтіїської проблематики у Франції. У цьому можна вбачати спадкоємність та великі традиції французької школи класичної археології.

Крім того, представницька конференція у м. Бордо вдало вписується у сучасний контекст широкого міжнародного співробітництва, що поєднує у творчому співпошуку довгий час штучно роз'єднані національні школи антикознавства Заходу і Сходу Європи і відкриває добрі перспективи у цьому напрямку. Як приклад слід назвати Договір між Інститутом «Авзоніус» і науковими центрами України та Росії стосовно проекту нового видання епіграфічних пам'яток Північного Причорномор'я на базі Інституту «Авзоніус» у м. Бордо.

Важливо зазначити також, що Бордоський конгрес проходив під егідою міжнародної спілки академій, яка нещодавно включила до своєї програми новий міжнародний проект «Греко-римські цивілізації та скіфо-сарматський світ». Координаторами цього проекту

призначено І. Бонгард-Левіна (Москва) та А. Іванчика (Бордо).

Насамкінець, хотілося б відзначити чудову та чітку організацію роботи конгресу, що відобразилося як у головному — вибраній для цього темі та підборі учасників, так і в маленьких, але важливих деталях, наприклад: інформаційне забезпечення і, зокрема, дуже зручній та поліграфічно вишуканій програмі. Слід також щиро завдячити Оргкомітету за те, що завдяки йому учасники конгресу мали змогу ознайомитися з виставкою, присвяченою розкопкам Ксантоса, з дуже цікавим археологічним зібранням музею Аквітанії та одним із найвідоміших і найстаріших виноградарсько-виноробних центрів «Шато Леовілл Пуаффер» у районі Сен-Жюльєн поблизу м. Бордо. Не можна обійти увагою й урочистий прийом, влаштований на честь учасників конгресу в мерії м. Бордо, де їх щиро привітали заступник мера пані Мулен-Будар та голова департаменту міжнародних зв'язків мерії пан Лавуар, який чудово розмовляв російською мовою.

Емблемою конгресу Оргкомітетом була обрана відома золота платівка з кургану Куль-Оба, на якій зображено сцену братання скіфів, і це, мабуть, не випадково. Бордоський конгрес став яскравим прикладом широкого спілкування, щедрого обміну науковими досягненнями, своєрідного інтелектуального та й просто людського «братання» вчених різних країн, які плідно працюють над вирішенням важливих проблем історії та археології Північного Причорномор'я. Зображений на бляшці повний вина ритон, крім цього, нагадував, де саме проходило це «братання» — на батьківщині всесвітньовідомих вин Бордо, яким учасники конгресу могли віддати належне після напружених засідань.

Одержано 09.12.2002

Д.Н. Козак, М.А. Филипчук, Т.Р. Милян

МІЖНАРОДНА АРХЕОЛОГІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В АРХЕОЛОГІЇ»

26—28 вересня 2002 р. на базі Інституту археології Львівського національного університету імені Івана Франка відбулася міжнародна археологічна конференція «Нові технології в археології». Співорганізаторами конференції

© Д.Н. КОЗАК, М.А. ФИЛИПЧУК, Т.Р. МИЛЯН. 2003

виступили Інститут археології Національної академії наук України та Українсько-австрійське бюро кооперації в освіті, науці та культурі. Усього було заявлено понад 30 доповідей, але змогли взяти участь не всі бажаючі. У роботі конференції брали участь близько

30 фахівців, які представляли академічні наукові установи, вищі навчальні заклади Львова, Києва, Харкова, Сімферополя, Москви, Праги, Любляни, Відня.

Пленарне засідання відкрили представники оргкомітету *М. Зубрицька*, професор, проректор Львівського національного університету імені Івана Франка, *Я. Баран*, аташе з питань науки, освіти та культури Посольства України в Австрії, *Л. Цибенко*, заступник директора Українсько-австрійського бюро кооперації в освіті, науці та культурі.

Було заслухано низку доповідей. *Д. Козак (Київ)* відкрив наукову частину конференції доповіддю «Етноплеменні належність вельбарської культури в Україні (археологія, історія, лінгвістика)», в якій було наведено основні критерії вельбарської культури в Україні, хронологічні групи пам'яток, етнічну історію, а особливо її трактування у світлі нових відомостей у сучасній українській історичній науці. Доповідь *І. Плейнерової (Прага)* «Роль експерименту в археології» була присвячена експериментальній діяльності щодо використання матеріалу в домобудівництві, відтворення повного технологічного циклу, на прикладі ранньослов'янського поселення в Бжезно. *М. Филипчук і Т. Милая (Львів)* у доповіді «Деякі аспекти формування археологічних джерел» на прикладі пам'яток райковецької культури на Прикарпатті запропонували послідовне впровадження нових елементів у картографуванні пам'яток, апробацію теоретичних основ формування культурного шару на коротко- та довготривалих пам'ятках і відбору рухомого матеріалу з них. Про нові перспективи вивчення аварських впливів на Балканах і Середземномор'ї, з погляду досліджень техніки виготовлення ювелірних виробів, а також їх хімічного складу, йшлося в доповіді *Ф. Дайма (Відень)* «Про впровадження технічних і хімічних досліджень в археологічних реконструкціях».

Тематика доповідей була скерована у чотирьох напрямках: теорія і методи формування археологічних джерел; нові методи камерального опрацювання, інтердисциплінарність у дослідженнях та стан і перспективи соціо-археології.

А. Плетерський (Любляна) запропонував нові методи у вирішенні хронології поховань ранньосередньовічного кладовища в Альтенердінгу, які були висвітлені у доповіді «Деякі нові методологічні відкриття при аналізі кладовища Альтенердінг». *Н. Гаврилюк і М. Тимченко (Київ)* у доповіді «Археологічне матеріалознавство — вступ до дисципліни» розглянули теоретичні основи та принципи структурної побудови запропонованої ними допоміжної археологічної дисципліни «Археологічне матеріалознавство». Спробу створення комп'ютерної бази даних археологічних пам'яток висвітлили *В. Івановський, О. Івановський, О. Осаульчук (Львів)* у доповіді «Опис та облік пам'яток архео-

логії: спроба створення комп'ютерної бази даних». *О. Камар (Київ)* свою доповідь «Поняття «частина та пропорція» у Давній Русі» присвятив ролі зростання статистичного аналізу в археології та інтерпретації використання в руслі сучасних досліджень уявлень про точні науки населення Давньої Русі. Приклади практичних спостережень на мікстратиграфічному рівні продемонстрував на результатах польових досліджень давньоруського городища Буськ *П. Довгань (Львів)* у доповіді «Дослідження літописного Буська у світлі мікстратиграфічних спостережень».

Новим методом в опрацюванні ранньосередньовічних ювелірних виробів, що походять з України, зокрема застосування мікроскопічних досліджень, було присвячено доповідь *Б. Бюллер (Відень)* «Окремі види тонкої ювелірної техніки VII ст. та їх властивості на прикладі золотих прикрас із Глодосів та Келегеї (Золота палата, Київ, Україна)». *Д. Недопако, М. Горнікова (Київ)* у доповіді «Проблеми вивчення технологій археологічних виробів із металів та їх збереження» на прикладі музейних збірок археологічного матеріалу продемонстрували основні загрози їхнього зберігання, зазначили також залежність збереження металів від географічного розташування. *О. Айбабін (Сімферополь)* присвятив свою доповідь «Рейнська пряжка із склепу першої половини V ст. з Лучнестого» процесу пошуку аналогій готських пряжок із територій, що були заселені готами. Підсумком цих пошуків стало виявлення аналогій на крайній західній території розселення — французькому атлантичному узбережжі.

Результати та перспективи застосування географічно-інформаційних систем для формування бази даних каталогу археологічних пам'яток місцевого рівня висвітлив *Д. Коробов (Москва)* у доповіді «Досвід застосування ГІС-технологій на півдні Росії». *О. Смиштина (Одеса)* у доповіді «Ландшафт у західноєвропейській археології: сучасні підходи щодо концептуалізації» навіла аналіз співвідношення поняття «ландшафт» у різних наукових напрямках, висвітлила поняття археологічного ландшафту як інструмента моделювання взаємодії природи й суспільства. Дослідженням ранньопалеолітичної стоянки з погляду стратиграфічних спостережень, типології знарядь праці, що сумарно характеризують специфічні риси, притаманні регіону досліджень, була присвячена доповідь *О. Ситника, А. Богуцького (Львів)* «Комплексні археологічно-геологічні дослідження палеолітичного поселення Галич І». Проблеми відтворення системи господарювання з урахуванням прилеглої ресурсної зони, де провідну роль відігравали типи ґрунтів, були продемонстровані на матеріалах черняхівського поселення Ріпнів *П.Н. Стеблій (Львів)* у доповіді «Деякі аспекти господарської моделі черняхівського населення». Проблемам та історії розвитку

палеоботанічних досліджень в Україні була присвячена доповідь *Г. Паукевич (Київ)* «Палеоботанічні дослідження в Україні». Мета палеоботанічних досліджень — реконструкція соціально-економічної структури, зокрема сільськогосподарського виробництва. Результатом досліджень стало впровадження спеціалізованих категорій «палеоботанічний комплекс», «палеоботанічний спектр», а також створення комп'ютерної бази даних, що містить понад 4 тис. записів із 278 пам'яток. *В. Скурда, А. Бондаренко (Харків)* присвятили свою доповідь «До питання про антропологію населення салтівської культури» практичним результатам своїх пошуків. Їх результат — пластичне відтворення зовнішнього вигляду носіїв салтівської культурна основі відомих поховань. *Л. Мацкевий (Львів)* у доповіді «Результати інтердисциплінарного вивчення мезоліту заходу України» виклав підсумок понад 40-річних активних робіт у цій галузі, результатом яких стало відкриття локальних варіантів мезолітичних культур західної частини України. Прикладам поєднання методів досліджень у галузі мінералогії, структурології, геохімії, геології для реконструкції виробів із кольорових та цінних металів на теренах Австрії була присвячена доповідь *Б. Чех (Відень)* «Пізнью-середньовічні та ранньоновітні дорогоцінні метали в долині Гайстенау, Австрія. Методи локальної археології». Роль впливу природного фактора — якісного аналізу параметрів ґрунтів та рослинного покриву — на формування поверхневих слідів середньовічних об'єктів висвітлила у своїй доповіді *Н. Войцешук (Львів)* «До питання про роль природного фактора в збереженні залишків археологічних об'єктів». *О. Силаєв (Львів)* у доповіді «Особливості комплексного історико-археологічного вивчення взаємовідносин кочового та осі-

лого населення на південному порубіжжі Галицько-Волинської Русі» розглянув співвідношення наявних історичних та археологічних джерел для розкриття середньовічної історії князівської держави. Проблемам комплексного археологічного вивчення середньовічної історії Львова на основі археологічних робіт минулих років була присвячена доповідь *В. Опрыска (Львів)* «До питання про міждисциплінарні дослідження ранньосередньовічної історії Львова».

Особливості планування місцерозташування давніх церков і городищ у контексті ідеологічних та політичних вимог було наведено *Б. Томенчуком (Івано-Франківськ)* у доповіді «До питання про особливості мікропланувальної структури давніх могильників як «поселень мертвих» і макропланувальних систем розміщення церков та городищ». Досвід міжнародної практики охорони культурної спадщини в Україні розглянув *Я. Оніщук (Львів)* у доповіді «Охорона культурно-історичної спадщини в Україні: нові шляхи, методи і перспективи». Як приклад доповідач навів упровадження міжнародної програми забезпечення охорони і просвітництва в галузі культууроохоронної діяльності «ТЕЗАУРУС». *Р. Чайка (Львів)* у доповіді «До питання про заселення Глинська та його околиць» розглянув результати вивчення системи заселення у співвідношенні з природними факторами території Розточчя в районі літописного городища Щекотин.

Учасники конференції секційні та підсумкові засідання проводили на базі санаторію мінеральних вод у смт Шкло. Вони мали змогу відвідати розкопки літописного Буська, Пліснеська, побувати у середньовічних замках Олеська та Підгірців. До конференції було випущено збірник наукових статей «Нові технології в археології».

Одержано 07.11.2002

В.А. Колесникова

КНИЖКОВИЙ ОГЛЯД

Цією публікацією започатковується традиція ознайомлення читачів журналу з новими книжковими надходженнями до бібліотеки Інституту археології НАН України.

Користуючись нагодою, щиро дякуємо всім зазначеним у статті авторам та установам, які

© В.А. КОЛЕСНИКОВА, 2003

люб'язно надіслали примірники своїх видань до нашої бібліотеки.

ПЕРВІСНА АРХЕОЛОГІЯ

Анисюткин Н.К. Мустьерская эпоха на Юго-Западе Русской равнины / Ин-т истории материальной культуры. — СПб: Ев-